

УДК 658.436

Гудзь П.В.

**ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЇ З ІМПОРТУ НА
ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ**

У статті обґрунтовується ефективне управлінське рішення по вибору умов здійснення імпортової операції на промисловому підприємстві.

The effective administrative decision proves in article at the choice of conditions of realization of import operation at the industrial enterprise

Актуальність вибраної теми для дослідження обумовлена підвищенням ролі зовнішньоекономічного чинника в соціально-економічному розвитку бізнесу України. Зовнішньоекономічна діяльність має стратегічне значення в умовах вступу України у СОТ і є довгостроковим пріоритетом економіки. Для сучасного підприємства можливість виходу на зовнішній ринок – означає бути конкурентноздатним і відстоювати свої інтереси не тільки усередині країни, але і за її межами. Вихід підприємства на зовнішні ринки сприяє пристосуванню і адаптації економіки до системи міжнародних господарських відносин, формування економіки відкритого типу. Саме тому розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємства – істотний чинник збільшення ефективності господарської діяльності як на рівні мікроекономіки, так і в масштабах всього національного господарства.

Рішення підприємства про вихід на міжнародний ринок може сприяти рішенням багатьох економічних проблем шляхом вибору відповідних зовнішньоекономічних пріоритетів. У зв'язку з цим особливої важливості набувають заходи, методи, моделі, стратегії, вироблені керівництвом підприємства у сфері зовнішньоекономічної діяльності, а також їх кореляція з перспективними планами і програмами підприємства.

У економічній літературі питання митного регулювання ЗЕД розглядаються вітчизняними та іноземними вченими А. Гребельником, М. Згіровською, А.Філіпенко, Є.Савельєвим, Ю.Макогоном та іншими у методологічному, економіко-правовому, транспортно-логістичному, управлінському, галузевому в контексті. Разом з тим, недостатнє віддзеркалення в науковій літературі має товарно-видова і товарно-номенклатурна специфікація контрактів з постачання, розрахунки ціни мають свою специфіку і надають істотну роль в розвитку регіональних експортно-імпортних зон.

Мета роботи – обґрунтування ефективного управлінського рішення з вибору умов здійснення імпортової операції на промисловому підприємстві. Предметом роботи є економічні відносини, що виникають при проведенні зовнішньоекономічної діяльності ЗАТ «Каучук».

Не дивлячись на те, що вихід на міжнародний ринок має нееластичний характер і не всім підприємствам зовнішньоекономічна діяльність досяжна через істотні витрати тільки на організацію і проведення бізнесу, все ж таки має сенс проводити дослідження і моніторинг зарубіжного ринку з метою визначення сприяючого моменту входу на арену міжнародної співпраці. В даний час для суб'єктів господарських відносин економічна ситуація детермінована додатковими стартовими можливості у зв'язку з офіційним рішенням СОТ від 7.02.2008 року щодо вступу України в організацію.

Функціонування економіки будь-якої країни припускає імпорт і експорт широкого асортименту товарів, а також наявність системи, що дозволяє однозначно застосовувати заходи тарифного і нетарифного регулювання до тих або інших товарів. У зв'язку з цим

ВТО була створена гармонізована система кодування і класифікації товарів. Гармонізована система включає опис всіх фізичних (рухомих) товарів, а також електроенергію, але не розповсюджується на послуги, права використання тощо. У зв'язку з технічним розвитком і світовим прогресом гармонізована система постійно змінюється і доповнюється. На базі гармонізованої системи кодування і класифікації товарів створені національні номенклатури більшості країн світу (в даний момент більше 150 країн, включаючи Україну). У Україні така система ідентифікується як український класифікатор товарів ЗЕД [1].

УКТ ЗЕД, фактично є класифікаторами товарів - систематизованим переліком товарів, що класифікуються, що дозволяє знаходити місце кожному товару, привласнювати йому певне умовне позначення, зване кодом товару. Від коду товару в більшості випадків залежить набір заходів регулюючого характеру при його ввезенні або вивозі. Непіддатливих класифікації товарів не існує.

Для визначення товарного коду товару необхідно мати чітку інформацію:

1. Що є даним товаром, власне, що це?
2. З чого він виготовлений?
3. Для чого він використовується?
4. У якому вигляді (якості) він використовується?
5. Чи єдине це можливе місце в класифікаторі?

Для визначення кодів по УКТ ЗЕД притягуються експерти, що спеціалізуються по конкретній групі товарів, мають професійні знання і досвід роботи. Експерти в своїй роботі керуються Положенням про порядок визначення кодів товарів по ТН ЗЕД, затвердженою Президією ТПП України від 23.04.97 р.

Оцінку ефективності ухвалення рішення при митному оформленні імпорту товарів розглянемо на прикладі закупівлі на постійній основі хімічних інгредієнтів і каучуків для виробництва гумово-технічних виробів. Як відомо, імпорт – це митний режим, згідно якому товари ввозяться на митну територію України для вільного звернення без обмеження терміну їх перебування на цій території і можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень. Імпорт товарів регулюється національним законодавством, політико-правовими обмеженнями, митним тарифом, системою ліцензування і іншими нетарифними заходами зовнішньоекономічного регулювання. Ввезення товарів на митну територію України в режимі імпорту передбачає:

- 1) представлення митному органу документів, які засвідчують підстави і умови ввезення товарів на митну територію України;
- 2) сплату податків і зборів, якими обкладаються товари під час ввезення на митну територію України згідно законам України;
- 3) дотримання вимог, передбачених законом, щодо заходів нетарифного регулювання і інших обмежень.

Документи необхідні для оформлення товарів і транспортних засобів в митний режим імпорту:

1. Платіжне доручення про оплату митних платежів на розрахунковий рахунок регіональної митниці.
2. Платіжне доручення, підтверджуюче оплату за послуги митного терміналу
3. Контракт, специфікація, додаткова угода.
4. Оригінали инвойса.
5. Сертифікат походження.
6. Картка акредитації при митниці
7. Довідка про декларування валютних цінностей

8. Книжка МДП.

9. Транспортна накладна CMR (AWB, залізнична накладна, коносамент).

10. Дозвільні документи (сертифікат якості, санітарно-епідеміологічний висновок, реєстрація МОЗ, Держстандарт і т.д.) – якщо необхідно.

11. Документи, які підтверджують вартість і код товару (прайс-листи, каталоги, технічний опис, попередні висновки за вартістю і кодом товарів і т.д.).

12. Платіжне доручення за карантинний огляд, завірене в Держкарантині.

13. Договір на декларування товарів при залученні до митного оформлення брокерських організацій [2].

При виборі контрагента необхідно вивчити як мінімум п'ять фірм країни, на ринок якої планує вийти підприємство [3, 4]. Необхідно здійснити аналіз продукції пропонуваною контрагентами на основі зіставлення характеристик, таких як ціна, якість, надійність - здатність вчасно поставляти товар, терміни постачання, цінові знижки, щоб не почати неналежний імпорту товарів. Тобто з усіх якнайкращих пропозицій вибрати оптимальне, яке відповідатиме специфіці ефективної діяльності виробництва.

Функція витрат на імпорту інгредієнтів має наступний вигляд

$$\text{Симп.} = \text{Ззпп} + \text{Рт, де}$$

Ззпп - витрати на покупку предмету виробництва;

Рт - витрати на транспортування;

Функція витрат на покупку каучуків на внутрішньому ринку країни має наступний вигляд

$$\text{Симп.1} = \text{Ззпп} + \text{Рт де}$$

Ззпп - витрати на покупку предмету виробництва;

Рт - витрати на транспортування;

На основі двох вищезгаданих показників будується індекс конкурентоспроможності товару (зіставлення вартісних характеристик товарів, що купуються на внутрішньому ринку до товарів, що імпортуються):

$$Do = \text{Симп}/\text{Симп.1}$$

Якщо значення $Do > 1$, то даний товар конкурентоздатний (вартість імпорту товару менше вартості вітчизняного); якщо $Do < 1$ – вартість імпорту товару вища за вартість вітчизняного (не варто ризикувати); при $Do = 1$ товар однакової по конкурентоспроможності (можна вийти на світовий ринок, ретельно вивчивши його).

При необхідній нормі споживання (закупівлі) хімічних інгредієнтів і каучуків для виробництва РТИ на один квартал підприємство зіставляє цінові пропозиції внутрішнього і зовнішнього ринків. Аналіз цін внутрішнього ринку України дає можливість ідентифікувати нижчі ціни на вищезгадані інгредієнти на найбільш вигідних умовах закупівлі.

На основі отриманих даних проведемо аналіз. Додамо до вартості ціни відповідно вітчизняного і зарубіжного виробника вартість доставки, яка рівна твору витрат по доставці інгредієнтів з складу в м. Києві в м. Маріуполь на кількість поставок, в даному випадку – 3, тобто відповідно $1000 \cdot 3 = 3000$. Отримані результати дозволяють розрахувати прямий ефект від імпорту операції і коефіцієнт конкурентоспроможності товару (табл.1).

Аналіз приведених даних свідчить про те, що економічний ефект від здійснення імпорту операції є вагомим, ніж при аналогічній закупівлі інгредієнтів і каучуку на вітчизняному ринку. Тільки на валових витратах при даному об'ємі закупівель підприємство отримує вигоду в 61,67 тис. грн.

Таблиця 1

Визначення економічної ефективності здійснення імпортової операції

№	Найменування інгредієнта	Вага/ кг	Ціна на зовніш. ринку / грн.	Ціна на внутр. ринку / грн.	Валові витрати на зовн. ринку	Валові витрати на внутр. ринку	Економ. вигода	Коефіцієнт конкурентоздатності товару
1	N, N - Diphenyl guanidine	50	18,2	20,33	910	1016,5	106,5	1,117033
2	MGO	100	3,78	12	378	1200	822	3,174603
	MBTS							
3	(2,2 -dibenzothiazoldisulfide)	500	13,45	15,75	6725	7875	1150	1,171004
4	Stearic acid (stearite)	1000	5,05	6,65	5050	6650	1600	1,316832
5	Colophony - GB/8145-2003	300			0	0	0	0
6	ZNO	3000	16,66	20,42	49980	61260	11280	1,22569
7	EPDM Vistalon 1696	8000	10,6	17	84800	136000	51200	1,603774
	Accelerator TMTD							
8	(Tetromethylthiuramdisulfide)	400	10,3	10,67	4120	4268	148	1,035922
9	Acetonanile TMQ	1000	11,7	12	11700	12000	300	1,025641
10	N- cyclohexy l-2- benzothiazolsulfamide (CBS) (powder\ in granules)	400	19,59	18,25	7836	7300	-536	0,931598
	4,4' dithio dimorpholin (DTDM) or RHENOGRAN							
11	HMDC-70/AEMD	150	21,96	26,26	3294	3939	645	1,195811
12	Santoflex IPPD-Pst, N-isopropil-N'- phenil-p-phenylenediamine	1000	36,05	28	36050	28000	-8050	0,776699
	Доставка на склад			3000				
	Разом				210843	272508,5	61665,5	1,292471

Для визначення коефіцієнта конкурентоспроможності співвіднесемо валові витрати на внутрішньому ринку до витрат товарів, що імпортуються. Коефіцієнт конкурентоспроможності товарів, що імпортуються, в трьох з 12-ти позицій більше одиниці (До > 1), що означає конкурентоспроможність імпортних інгредієнтів, тобто вартість імпортного товару менше вартості вітчизняного. Вивід однозначний – вигідно купувати хімічні інгредієнти для виробництва гумовотехнічних виробів на зарубіжному ринку.

Для остаточного визначення вартості зовнішньоекономічної угоди, розглянемо аналогічний приклад закупівлі інгредієнтів на зовнішньому ринку по приведеному алгоритму, але із залученням послуг експедиційної компанії Ltd. MASTERK SEA (м. Дніпропетровськ). Компанія Ltd. MASTERK SEA пропонує наступні тарифи по доставці вантажу на умові FOB Shanghai, Китай (по доставці вантажу з порту м. Шанхай, Китай в м. Маріуполь, Україна).

З розрахунку на 1 т вантажу послуги компанії, що включають базову страховку, видачу коносаменту, логістичні витрати, представлення інших інтересів в морських портах розвантаження/навантаження, вартість розвантаження, плату за використання контейнера, перевалювання усередині портової зони, плату за фрахт, складають \$2852,0 або по курсу НБУ 14402,6 грн., а транспортування в м. Маріуполь автотранспортом – відповідно \$1223 або 6176,2 грн.

Цінові пропозиції на інгредієнти на умові FOB Shanghai, Китай надані світовим експортером хімічних інгредієнтів Ltd. Zeon Dong enterprise Шанхай, Китай, залежно від об'ємів партії, мають наступні параметри (табл.2).

Таблиця 2

Ціни FOB Shanghai на інгредієнти, надані Ltd. Zeon Dong enterprise

Передбачувана кількість закупки/тонн	Мазкі інгредієнтів	Ціна USD/т	Ціна без ПДВ, грн.*
1	TMQ	2150	10857,5
0,4	CBS	3000	15150
1	IPPD	3700	18685
0,4	TMTD	1650	8332,5
0,5	MBTS	2600	13130
0,05	N, N - Dipheny guanidine	3200	16160

* при курсі 5,05 грн.\ дол.

На основі отриманих даних проведемо розрахунки митних платежів з митної вартості товарів на основі ставок відповідно до коду по УКТ ЗЕД [3] (табл.3-4).

Таблиця 3

Розрахунок ставки ПДВ з митної вартості товарів

ціна з ПДВ (з розрахованої митної вартості)	1,2
Покупка валюти	0,015
митне очищення	0,05
збір за митне оформлення	0,002

Приведені вищезгадані розрахунки занесемо в звідну таблицю і розрахуємо валову вартість закупівлі хімічних інгредієнтів на внутрішньому і на зовнішньому ринку, економічну вигоду і прямий економічний ефект від здійснення імпоротної операції (показник конкурентоспроможності) (табл.5).

Таблиця 4

Розрахунок митних платежів з митної вартості товарів, грн.

Найменування інгредієнта	Ціна USD/т	Ціна без ПДВ грн.	СТО	ТВП	ПВ	Ціна з ПДВ
TMQ	2150,00	10857,50	21,72	542,88	162,86	15009,37
CBS	3000,00	15150,00	30,30	757,50	227,25	20492,61
IPPD	3700,00	18685,00	37,37	934,25	280,28	25008,22
TMTD	1650,00	8332,50	16,67	416,63	124,99	11783,94
MBTS	2600,00	13130,00	26,26	656,50	196,95	17912,26
N, N - Diphenyl guanidine	3200,00	16160,00	32,32	808,00	242,40	21782,78

Аналіз показників таблиці і діаграми указує, що дана імпортна операція цілком ефективна. Валова вигода імпоротної операції складає коефіцієнт більше одиниці, тобто вартість імпортих інгредієнтів нижче відповідного рівня

вартості товарів на внутрішньому ринку. Коефіцієнт конкурентоспроможності показує відносна вага економії вартості імпоротної операції перед закупівлею усередині країни.

Таким чином, підприємством із зовнішньоекономічною діяльністю є такий суб'єкт господарської діяльності, пов'язаний з міжнародною виробничою інтеграцією і кооперацією, експортом і імпортом товарів і послуг, виходом на зовнішній ринок. Основними формами зовнішньоекономічної діяльності підприємств є зовнішньоторговельна діяльність, що включає імпортні операції, операції реімпорту, бартерні операції різноманітних форм і видів до них також відносяться операції стрічних закупівель, операції по переробці давальницької сировини, брокерські і агентські угоди і т. д., а також міжнародна кооперація виробництва у формі міжнародної наукової і виробничої співпраці.

В результаті проведеного аналізу зовнішньої економічної діяльності ЗАТ «Каучук» можна виявити, що підприємство має фактичну можливість і невикористані резерви зниження собівартості продукції за рахунок скорочення витрат на сировині, диверсифікації ланцюга наявних постачальників на внутрішньому ринку України, а також розробляти стратегію пошуку нових, дешевших ринків закупівель хімічних інгредієнтів.

Таблиця 5.

Розрахунок митних платежів і ефективності імпорту

Передба- чуваний обсяг закупки, т	Наймену- вання інгредієнту	Ціна USD/т	Ціна без ПДВ, грн.	СТО	ТВП	ПВ	Ціна с НДС	ВСЗВР	ВСЗВнР	ЦВР с ПДВ	Вигода, грн.	Показник конкуренто здатності товару
1	TMQ	2150,00	10857,50	21,72	542,88	162,86	15009,37	15009,371	14400	14,4	-609,37	0,96
0,4	CBS	3000,00	15150,00	30,30	757,50	227,25	20492,61	8197,044	8760	21,9	562,96	1,07
1	IPPD	3700,00	18685,00	37,37	934,25	280,28	25008,22	25008,219	33600	33,6	8591,78	1,34
0,4	TMTD	1650,00	8332,50	16,67	416,63	124,99	11783,94	4713,5742	5120	12,8	406,43	1,09
0,5	MBTS	2600,00	13130,00	26,26	656,50	196,95	17912,26	8956,131	9450	18,9	493,87	1,06
0,05	N, N - Diphenyl guanidine	3200,00	16160,00	32,32	808,00	242,40	21782,78	1089,1392	1220	24,4	130,86	1,12
	Ітого							62973,478	72550			

ПК – покупка валюти; ТВП – митний ввізний збір; СТО – збір за митне оформлення;

ВСЗВР – валова вартість закупівлі на зовнішньому ринку; Всзвнр - валова вартість закупівлі на внутрішньому ринку

ЦВР з ПДВ – ціна на внутрішньому ринку з ПДВ.

Література

1. Про Порядок введення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 січня 1999 р. № 41// Урядовий кур'єр. – 1999. – 16 січня.
2. Митний Кодекс України //Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 7 – 8. – ст. 162; №№ 17 – 19, ст. 267.
3. Згировская М. Корректировка таможенной стоимости товаров: учет и ценообразование у импортеров// Главный бухгалтер. – 2005. – № 4. – С.23– 31.
4. Зарубин С. Особенности национального импорта 2007// CRN/RE-ит-бизнес. – № 6. – 2007. – 11 сентября.

Рекомендовано до публікації
д.е.н., проф. Галушко О.С. 14.05.08

Надійшла до редакції
10.05.08